

KONINKLIJK BESLUIT VAN 2 JUNI 1999 HOUDENDE DE IN VOETBALSTADIONS NA TE LEVEN VEILIGHEIDSNORMEN. (B.S. 10.07.1999)

Gelet op de richtlijn 98/34/EEG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften, gewijzigd door de richtlijn 98/48/EEG van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 1998 inzonderheid op het artikel 9.7.

Gelet op de wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden, inzonderheid op de artikelen 2, 3, 5, 10, 4° en 6° en 22, 2., 3°.

Gelet op het gunstig advies van de inspecteur van Financiën gegeven op 12 maart 1999.

Gelet op het advies van de Hoge Raad voor beveiliging tegen brand en ontploffing, die werd opgericht met toepassing van de wet van 30 juli 1979, betreffende de preventie van brand en ontploffing en betreffende de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid in dergelijke gevallen.

Gelet op de dringende noodzakelijkheid, gemotiveerd door de omstandigheid dat gewelddadig gedrag in voetbalstadions een ware heropflakking kent, waartegen onmiddellijk en met alle beschikbare wettelijke instrumenten moet worden opgetreden.

Overwegende dat de veiligheidsnormen, die in dit besluit zijn opgenomen, deel uitmaken van een pakket van rechtsregels, vastgesteld ter uitvoering van de wet. Overwegende dat de juridische veiligheid en de coherentie noodzaakt om dit normerend geheel op een gecoördineerde manier in de Belgische juridische orde in te voeren en het gepast voorkomt dat dit besluit samen met de andere besluiten ter uitvoering van de wet kan gepubliceerd worden. Dat het repressieve gedeelte reeds van kracht is zodat het dan ook gepast voorkomt dat de normen zelf zo vlug mogelijk van kracht worden. Overwegende dat elk uitstel het risico inhoudt de geloofwaardigheid van de maatregelen of sancties te schaden.

Overwegende dat een onmiddellijke bekendmaking van deze normen bovendien ook noodzakelijk is om de noodzakelijke aanpassingen aan de bestaande infrastructuur aan te brengen.

Overwegende dat het daarenboven van belang is dat deze normen in werking kunnen treden voor het begin van het volgend voetbalseizoen zodat deze gedurende minstens één seizoen voor de organisatie van EURO 2000 kunnen uitgetest worden.

Gelet op het advies van de Raad van State gegeven op 26 april 1999 met toepassing van artikel 84, eerste lid, 2° van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, vervangen door de wet van 4 augustus 1996.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Artikel 1. Voor de toepassing van dit besluit, wordt begrepen onder :

- 1° de "wet" : de wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden;
- 2° "Nationale en internationale wedstrijden" : wedstrijden zoals bedoeld in artikel 2, 2° en 3° van de wet;
- 3° "compartimenten" : onderverdeling van de tribune, begrensd door afscheidingen waardoor de doorgang van personen belet of beperkt wordt;
- 4° "buitenomheining" : fysieke hindernis die de buitengrens vormt van het stadion ten opzichte van zijn omgeving;
- 5° "binnenomheining" : fysieke hindernis die de grens vormt tussen de speelruimte en de andere installaties van het stadion;
- 6° "installaties voor de toeschouwers" : de inrichtingen die de organisator specifiek bestemd heeft voor de toeschouwers;
- 7° "evacuatiweg" : circulatieweg met een maximale helling van 10 % die toegang geeft tot de trappen, trappenhuizen, de galerijen of de uitgangen van het gebouw;

- 8° "geïntegreerde trappen" : trappen, geïntegreerd in de rijen (gradins) van de tribunes en bestemd voor de circulatie binnen deze tribunes of voor de onmiddellijke evacuatie ervan;
- 9° "lokalen van het stadion" : lokalen, gelegen binnen de omheining van het stadion en bestemd voor de diensten van het stadion, de spelers, de scheidsrechters en alle andere tussenkomende partijen die geen toeschouwers zijn;
- 10° "theoretische capaciteit van het stadion" : de capaciteit berekend op basis van de werkelijke oppervlakte van de compartimenten voor de toeschouwers, rekening houdende met de toegelaten bezettingsgraad of, in voorkomend geval, het aantal zitplaatsen;
- 11 "veiligheids capaciteit" : de capaciteit zoals overeengekomen tussen de betrokken partijen in de overeenkomst bedoeld in artikel 5 van de wet of opgelegd krachtens de veiligheidsnormen;
- 12° "nieuw" : een constructie wordt als nieuw beschouwd wanneer de aanvraag voor de bouwvergunning werd ingediend na de inwerkingtreding van dit besluit;
- 13° "exploitant" : elke persoon die gewoonlijk het stadion gebruikt om er voetbalwedstrijden te organiseren. Bij gebreke aan gewone gebruiker, de persoon die de juridische bevoegdheid heeft om de infrastructuur ter beschikking te stellen van een organisator van voetbalwedstrijden;
- 14 ° "reglement van inwendige orde" : reglement zoals bedoeld in artikel 10, 1° van de wet.

Art. 2. Elk stadion gebruikt voor de organisatie van een voetbalwedstrijd in de zin van artikel 2, 1° van de wet moet voldoen aan de normen gedefinieerd in de eerste bijlage van dit besluit. Volgende punten opgenomen in de eerste bijlage bij dit besluit worden uitgelegd in de overeenkomst bedoeld in artikel 5 van de wet :

- 1.1 wat betreft het aanleggen van toegangswegen voor politie- en hulpdiensten;
- 1.2 wat betreft de ligging van de stationeerzones voor politie- en hulpdiensten;
- 1.4 wat betreft de ligging van de parkeerruimtes voor de media;
- 1.6 wat betreft het aantal verkooppunten;

[...]

- [5.5.1] wat betreft de uitrusting van de commandopost;
- [5.5.2] wat betreft de oppervlakte van de uitrusting;

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 1 (B.S. 20.12.2002)

- 5.6 wat betreft het aantal, de ligging en de uitrusting van de lokalen voor voorlopige hechtenis;
- 5.7 wat betreft de ligging, het aantal, de oppervlakte en de uitrusting van de EHBO lokalen, bestemd voor het publiek;
- 11.6 wat betreft het aantal, de aard en de plaats van de blusmiddelen.

Art. 3. Beschouwd worden als niet voor het publiek toegankelijke plaatsen in de zin van artikel 22 tweede lid, 3° van de wet :

1° elke zone die door de organisator als zodanig is aangegeven in het reglement van inwendige orde en die hij duidelijk zichtbaar gemaakt heeft door haar adequaat af te bakenen;

2° elke zone die door de bevoegde overheid binnen het kader van haar wettelijke of reglementaire opdrachten als dusdanig werd aangeduid.

Art. 4. Voor de stadions waar nationale en/of internationale voetbalwedstrijden worden gespeeld moet de burgemeester in de loop van de maand juni van elk jaar een dossier aan de Minister van Binnenlandse Zaken verzenden, dat volgende elementen bevat :

1° een recent en gedetailleerd verslag opgesteld door de territoriaal bevoegde brandweerdienst; dit rapport vermeldt welke normen niet zijn nageleefd.

2° een recent verslag, met betrekking tot de stabiliteit van het stadion en zijn onderdelen en met de naleving van de normen inzake weerstand bedoeld in de bijlagen bij dit besluit; de exploitant moet dit verslag laten opstellen door een door de Minister van Binnenlandse Zaken voorafgaandelijk goedgekeurd expert en te gepasten tijde aan de Burgemeester sturen.

Naast een jaarlijkse visuele expertise vindt een meer grondige expertise met bijbehorende proeven plaats om de drie jaar of wanneer de visuele expertise de noodzakelijkheid ervan aantoont.

Art. 5. § 1. Onverminderd de voorschriften van het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming, kan de Minister van Binnenlandse Zaken op verzoek van de exploitant van het stadion, afwijkingen voor bepaalde of onbepaalde duur toestaan van de normen vastgelegd in de eerste bijlage van dit besluit.

De exploitant voegt bij zijn aanvraag een lijst met alternatieve veiligheidsmaatregelen met het oog op het bereiken van een gelijkwaardig veiligheidsniveau.

§ 2. Voor het toekennen van deze afwijkingen beoordeelt de Minister van Binnenlandse Zaken de door de aanvrager voorgestelde alternatieve veiligheidsmaatregelen en de weerslag ervan op de openbare orde.

§ 3. Indien de alternatieve veiligheidsmaatregelen niet worden nageleefd, vervallen de afwijkingen van rechtswege.

§ 4. Alle afwijkingen toegestaan voor de inwerkingtreding van huidig besluit blijven behouden tot 31 december 2000.

Voor het bekomen van een eventuele verlenging van de afwijking na 31 december 2000 moet de exploitant van het stadion voor 31 juli 2000 een nieuwe gemotiveerde aanvraag indienen, overeenkomstig de procedure zoals beschreven in § 1.

Art. 6. Het koninklijk besluit van 17 juli 1989 houdende de normen betreffende de bescherming van toeschouwers tegen brand en paniek bij manifestaties in openluchtinrichtingen, gewijzigd bij koninklijk besluit van 14 mei 1990 en 8 september 1997 wordt opgeheven, behoudens artikel 5bis.

Art. 7. Dit besluit treedt in werking op 1 juli 1999.

De punten 1.5 en 2.2.5 in de bijlage zijn evenwel slechts van toepassing vanaf 1 juli 2000.

[De punten 4.2.2, 5.3.2, 5.5.2 en 5.7 zijn van toepassing vanaf 1 juli 2001.]

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 2 (B.S. 20.12.2002)

Art. 8. Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bijlage 1 bij het koninklijk besluit houdende de normen aangaande de bescherming van de toeschouwers

1.1. Vanaf het openbaar wegennet en de stationeerzones voor de voertuigen van de politie- en hulpdiensten moeten toegangswegen een snelle en rechtstreekse toegang tot de installaties voor de toeschouwers, de lokalen van het stadion en de speelruimte mogelijk maken.

Deze toegangswegen zijn voorzien van een duidelijke en volledige signalisatie.

Zij zijn aangelegd in overleg met de plaatselijk bevoegde politie- en brandweerdiensten.

1.2. De stationeerzones, gereserveerd voor de politie- en hulpdiensten, worden voorzien zowel binnen als buiten de omheining van het stadion, in overleg met de betrokken diensten.

Zij moeten zo gelegen zijn dat ze de evacuatiewegen voor de toeschouwers niet belemmeren

Binnen de omheining van het stadion moeten ze voorzien worden in de nabijheid van de lokalen bestemd voor deze diensten en beschikken ze over een [...] uitgang die steeds wordt vrijgehouden.

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 3 (B.S. 20.12.2002)

1.3. De parkeerruimten bestemd voor de toeschouwers zijn duidelijk gesignaleerd.

Zij zijn zo gelegen dat elke confrontatie tussen rivaliserende supporters wordt vermeden.
De signalisatie moet een kanalisatie naar de aangeduide ingangen toelaten, in overeenstemming met de compartimenten van het stadion.

1.4. Er worden parkeerruimten voorbehouden voor de media, op zodanige wijze dat elke interferentie met de activiteiten van de politie- en hulpdiensten wordt vermeden.

1.5. De grenzen van het stadion t.o.v. zijn omgeving worden aangegeven door een omheining die ontworpen is om elk ongecontroleerd binnendringen van personen, voorwerpen of materialen te beletten.
De omheining moet zo geplaatst worden dat er een circulatieruimte ontstaat tussen de omheining en de gebouwen van het stadion.

1.6. [*K.B. van 26 november 2002, art. 4 (B.S. 20.12.2002)* - Er moeten voldoende verkooppunten van toegangsbewijzen in de buitenomheining zijn en voldoende controlepunten om een vlotte doorstroming te garanderen. De verkooppunten en de controlepunten verlenen uitsluitend toegang tot de overeenstemmende zones.

De verkooppunten zijn op minstens 15 m van de controlepunten verwijderd.

De verkoop- en controlepunten moeten zo ingericht zijn dat zich geen twee personen gelijktijdig kunnen aanmelden.

Per zone dienen de controlepunten kort bij elkaar te liggen en moeten zij zo worden ingericht dat ze de toeschouwers kunnen kanaliseren, zodat een effectieve en snelle controle van de toegangsbewijzen en een oppervlakkige controle van kledij en bagage zoals bedoeld in artikel 13 van de wet, mogelijk worden gemaakt.

De signalisatie van de verkooppunten en de controlepunten moet duidelijk en ondubbelzinnig zijn.]

1.7. Het reglement van inwendige orde moet, duidelijk leesbaar, aan de buitenkant van het stadion en in de onmiddellijke nabijheid van elke toegang uithangen.

Boven elke ingang zal een bord vermelden dat elke persoon die het stadion betreedt, zich verbindt tot het naleven van het reglement van inwendige orde.

1.8. [...] opgeheven bij *K.B. van 26 november 2002, art. 5 (B.S. 20.12.2002)*

2. Binneninrichting van de stadions

2.1. De gebouwen waartoe de toeschouwers geen toegang hebben, moeten duidelijk als zodanig aangegeven zijn.

De technische uitrustingen worden beschermd tegen beklimming en vernieling door het werpen van voorwerpen.

2.2. Binnenomheining

2.2.1. Een scheiding, die het betreden van het speelveld door de toeschouwers belet, moet worden geïnstalleerd.

2.2.2. Deze scheiding kan worden gerealiseerd door elk middel dat een efficiënte scheiding garandeert.

2.2.3. Voor de nationale en internationale voetbalwedstrijden, moeten volgende voorschriften worden gerespecteerd, in functie van de gebruikte middelen :

- draadomheining of transparant scherm :

- hoogte van 2.40 m ten opzichte van het terrein

- weerstand, gemeten op 1.20 m : $H = 5kN / m$ ten minste

- Verhoogde zittribune : 2 m 40 met inbegrip van de borstwering van 1 m10

- greppel : breedte van 1 m50 en diepte van 2 m vanaf de grond. Daarenboven moet een borstwering van 1,10 m voorzien worden.

- versperring in de breedte [en elke andere versperring] die een gelijkwaardige veiligheid biedt : deze versperring dient voorafgaandelijk door de Minister van Binnenlandse Zaken te worden goedgekeurd.

Aldus gewijzigd bij *K.B. van 26 november 2002, art. 6 (B.S. 20.12.2002)*

2.2.4. Indien de omheining bestaat uit een draadomheining of een transparant scherm hoger dan 1 m 20, zijn nooduitgangen naar het terrein toe verplicht. Er moet minstens één uitgang per compartiment en drie per zijde zijn.

Bij een capaciteit van de installaties van minder dan 2000 toeschouwers per zijde en voor zover deze niet gecompartmenteerd is, zijn 2 uitgangen per zijde voldoende.

[Indien de omheining uit een ander systeem bestaat, moet in elke tribune minstens één toegang tot de speelruimte voorzien worden voor de hulp- en ordediensten.]

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 7, 1° en 2° (B.S. 20.12.2002)

De minimale doorgangsbreedte [van de uitgangen] moet 2 m zijn.

De deuren dienen tot op het niveau van het terrein te reiken en hebben een draairichting naar het terrein toe. Eventuele niveauverschillen worden gelijkmatig uitgewerkt. De omtrekken van deze nooduitgangen zijn in een contrasterende kleur aangeduid.

Het openingssysteem moet steeds onmiddellijk bruikbaar zijn, zelfs als druk op de deuren wordt uitgeoefend. Het sluitingsmechanisme moet van het « container » type zijn, dat onmiddellijk ontgrendeld kan worden door een eenvoudig manoeuvre zonder gevaar voor degene die het uitvoert. Vergrendeling met sleutel of ketting is niet aanvaardbaar.

De omgeving van de deuren is vrij van hindernissen. De deuren mogen slechts vanuit de terreinzijde kunnen geopend worden.

2.2.5. [...] opgeheven bij K.B. van 26 november 2002, art. 8 (B.S. 20.12.2002)

[2.2.5.] Met deze uitgangen wordt geen rekening gehouden bij de berekening van de totale nuttige breedte van de uitgangen van het stadion.

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 9 (B.S. 20.12.2002)

3. Circulatie en evacuatie van de toeschouwers

3.1. § 1. Alle aan de toeschouwers voorbehouden ingangen mogen enkel hiervoor worden gebruikt en mogen niet tegelijkertijd als uitgang dienen.

§ 2. Deuren, poorten en hekken, welke zich in de evacuatiewegen bevinden, draaien in de vluchtrichting of in beide richtingen zonder de nuttige breedte ervan te verminderen; in open stand mogen ze geen hindernis vormen voor een andere doorgang.

Schuifdeuren en luiken zijn verboden.

§ 3. Geen enkel verkooppunt mag de doorgang belemmeren in de trappen en evacuatiewegen, noch de nuttige breedte ervan verminderen.

Op de plaats van de uitgangen mag zich geen enkele hindernis bevinden.

3.2. aantal uitgangen : tribunes en tribunegedeelten met compartimenten moeten minstens over 2 afzonderlijke uitgangen beschikken die toegang geven tot een evacuatieweg buiten of onder de tribune.

Geen enkele toeschouwer mag zich bevinden op meer dan 30 m van een uitgang.

3.3. § 1. Dimensionering : de breedte van trappen, doorgangen en toegangen bedraagt minstens 1,20 m. De totale nuttige breedte van de uitgangen en de trappen dient berekend conform de bepalingen van artikel 52.5.4 van het A.R.A.B.; bovendien dient rekening gehouden met de volgende reductiefactoren :

- voor de bestaande tribunes en de bestendig verluchte evacuatiewegen onder deze tribunes op het moment van de inwerkingtreding van dit koninklijk besluit : reductiefactor 5.
- voor de nieuwe tribunes en de bestendig verluchte evacuatiewegen onder deze tribunes : reductiefactor 3.

§ 2. de trappen en hun overlopen moeten langs beide zijden voorzien zijn van een veilig aangehechte leuning of handgreep op een minimumhoogte van 0,75 m. Op elk punt waar er risico tot vallen bestaat, moet een leuning voorzien zijn van min. 1.10 m hoogte.

De trappen breder dan 2,40 m moeten door één of meerdere handgrepen in verscheidene delen gescheiden worden. De traparmen moeten recht zijn en maximum 17 treden tellen.

De leuningen en handgrepen moeten op een dergelijke manier ontworpen zijn dat zij geen scherpe hoeken, kanten of uitsteeksels vertonen.

§ 3. De aantrede van de treden moet minstens 25 cm bedragen; de optrede maximaal 20cm. [Voor de nieuwe installaties mag de hellingshoek maximaal 37° bedragen.]

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 10 (B.S. 20.12.2002)

§ 4. In afwijking van § 1 kan voor de bestaande constructies de minimumbreedte van de circulatiezone op de gradins (galerijen en geïntegreerde trappen) 80 cm bedragen i.p.v. 1,20m. Zijdelings zijn geen borstweringen of leuningen vereist.

§ 5. Bij de berekening van de totale nuttige breedte van de evacuatiewegen mag enkel rekening worden gehouden met de uitgangen van 1,20 m breed. De uitgangen in de binnenomheining moeten buiten beschouwing worden gelaten bij de berekening.

Indien de voorgeschreven evacuatiernorm niet bereikt kan worden, dient de toeschouwerscapaciteit beperkt te worden voor het betrokken deel.

Indien verscheidene uitgangen op één enkel gangpad uitgeven, moet dit laatste even breed zijn als de minimale som van de evacuatiernormen, voorgeschreven per uitgang die erop uitgeeft.

Indien de evacuatiewegen versmallen, tussen trappen en horizontale circulatiezones, moet de overgang over een voldoende afstand gebeuren om opstoppingen te voorkomen.

4. Tribunes en rijen (gradins)

4.1. De theoretische capaciteit van het stadion of van zijn elementen wordt afgeleid door de som te maken van het aantal toegelaten personen in de verschillende gedeelten van de inrichtingen die voor het publiek toegankelijk zijn. Het aantal toegelaten personen wordt bepaald door :

- het aantal personen op de zitplaatsen;
- het aantal personen op de zitbanken naar rata van 1 persoon per 0,50 m;
- het aantal personen op de staantribunes naar rata van 47 personen per 10 m²;
- het aantal personen op de staanplaatsen op hetzelfde horizontaal niveau naar rata van 2 personen per lopende meter met een maximum van 2 rijen.

De capaciteit van de evacuatiewegen wordt anderzijds berekend volgens de regels opgenomen in punt 3 van deze bijlage.

Het strengste van de 2 voorgaande is bepalend.

4.2. Zittribunes :

4.2.1. Het aantal zitplaatsen op één rij mag maximaal 40 bedragen tussen 2 doorgangen, of 20 wanneer er slechts aan één zijde doorgang is.

4.2.2 [K.B. van 26 november 2002, art. 11 (B.S. 20.12.2002) - Alle zitjes moeten, wat betreft de reactie bij brand, voldoen aan de beproevingsmethode beschreven in bijlage 2 van dit besluit. De zitjes moeten zo verankerd zijn dat ze weerstand bieden tegen verticale druk en horizontale bewegingen, zodat het onmogelijk is deze geheel of gedeeltelijk af te rukken, af te breken of los te maken.]

4.2.3. Het gebruik van losse stoelen of banken is niet toegelaten.

4.2.4. De afstand tussen 2 rijen zitjes moet minstens 70 cm bedragen, minstens 30 cm daarvan moeten zich bevinden tussen de zitjes.

[4.2.5. ingevoegd bij K.B. van 26 november 2002, art. 12 (B.S. 20.12.2002) - De verhoogde zittribunes moeten voorzien zijn van een borstwering van 1,10 m.]

4.3. Staantribunes :

4.3.1 De toeschouwersbewegingen naar voren worden verhinderd door een voldoende aantal en voldoende stevige drangleuning. Een minimale doorlopende lengte van 2 m is vereist en de openingen ertussen moeten minstens 0,80 m en max. 1,80 m zijn. De hoogte van de drangleuning boven de neus van de trap die zich onmiddellijk achter de leuning bevindt, moet minimaal 1 m en

maximaal 1,20 m bedragen. De drangleuningen moeten weerstaan aan een horizontale kracht die afhankelijk is van de helling van de tribune en de horizontale afstand tussen de drangleuningen, volgens de volgende tabel :

[K.B. van 26 november 2002, art. 13 (B.S. 20.12.2002) -

Helling van de tribune, in °	Horizontale afstand tussen de drangleuningen in m					
5	5,3	4,7	4,2	3,7	3,2	2,1
10	4,6	4,1	3,7	3,2	2,7	1,8
15	4,0	3,6	3,2	2,8	2,4	1,6
20	3,6	3,3	2,9	2,5	2,2	1,4
25	3,3	3,0	2,6	2,3	2,0	1,3
30	3,0	2,7	2,4	2,1	1,8	1,2
35	2,8	2,5	2,3	2,0	1,7	1,1
Horizontale kracht in KN/m	5,0	4,5	4,0	3,5	3,0	2,0

]

4.3.2 [K.B. van 26 november 2002, art. 14 (B.S. 20.12.2002) - Indien de bestaande drangleuningen in bestaande installaties niet kunnen weerstaan aan de kracht vereist in bovenstaande tabel dient het maximumaantal toeschouwers dat in de betrokken staantribune wordt toegelaten, beperkt te worden in evenredigheid met de bestaande weerstand van de drangleuningen, die moet worden bepaald volgens de berekeningsformule voor de belasting van borstweringen voor personen in sportinstallaties weergegeven volgens NBN B 03-103 :

Max. aantal toeschouwers = max. capaciteit

$H \leq t (0,8 + 1,7 \sin O)$ voor sportinstallaties met een beperking van $H \leq 5$ kN/m

H = horizontale kracht

t = horizontale afstand tussen 2 drangleuningen

O = helling van het oppervlak ten opzichte van de horizontale.]

4.3.3. Voor de nieuwe installaties moeten de gradins met staanplaatsen een diepte hebben tussen 35 en 40 cm en de hoogte van de optreden moet tussen 15 en 20 cm zijn. Deze hoogte kan men optrekken tot 25 cm voor de bovenste rijen.

4.4. Brandweerstand : - Voor bestaande constructies is geen specifieke brandweerstand vereist voor tribunes waaronder zich geen lokalen bevinden. Onder dergelijke tribunes mogen zich geen brandbare materialen bevinden.

- Voor nieuwe constructies of indien lokalen of bergplaatsen zich onder de bestaande tribunes bevinden, moet een afscheiding voorzien worden met bouwelementen met een $r_f \geq 1$ h.

4.5. Compartimentering :

4.5.1. Voor de nationale en internationale voetbalwedstrijden moet er een compartimentering worden doorgevoerd die het aantal aanwezige toeschouwers beperkt tot maximum 3000 per compartiment. De compartimenten moeten met een bepaalde referentie aangeduid worden.

4.5.2. Voor de nationale en internationale voetbalwedstrijden moet elk compartiment over sanitaire installaties en mogelijkheden tot opruimen beschikken. Indien gemeenschappelijke installaties worden voorzien voor 2 compartimenten, mag het slechts gaan om compartimenten die enkel toegankelijk zijn voor de supporters van éénzelfde ploeg.

4.5.3. Het ontwerp van de scheidingen moet weerstaan aan een mogelijke belasting volgens NBN B 03-103.

4.5.4. Voor de nationale en internationale voetbalwedstrijden moet een onoverschrijdbare scheiding geplaatst worden tussen de rivaliserende supporters.

5. Aangrenzende lokalen

5.1. Algemeen :

5.1.1. Volgende installaties en uitrustingen moeten in aparte lokalen worden ingericht :

- stookplaatsen en hun aanhorigheden
- gastellers en / of gasreduceringsinrichtingen
- transformatieposten
- opslagplaatsen voor brandbare en ontvlambare materialen
- keukens en hun aanhorigheden

Deze lokalen moeten afgescheiden worden van de overige lokalen, van de toeschouwersplaatsen en van de doorgangen of evacuatiewegen, door middel van wanden met Rf 1h, en zelfsluitende deuren Rf 1/2h.

5.1.2. Tijdelijke installaties moeten stevig verankerd zijn in de grond.

5.2. Kraampjes :

5.2.1. De verkooppunten zijn verboden op de tribunes, zijde gradins.

Onder de tribunes zijn verkooppunten zonder warmtebron toegelaten. Verkooppunten met warmtebron zijn onder tribunes enkel toegelaten indien zij afgescheiden worden met bouwelementen met Rf 1h en zelfsluitende deuren met een Rf 1/2h.

5.2.2. De verplaatsbare verkooppunten met warmtebron of met motorvoertuig moeten zich in openlucht en op minstens 8 meter van de tribunes en andere installaties van het stadion bevinden.

5.3. Sanitaire installaties :

5.3.1. Voor elk compartiment van het stadion waar nationale en internationale voetbalwedstrijden worden gespeeld, moeten sanitaire installaties voor dames en heren worden voorzien; deze moeten makkelijk toegankelijk en duidelijk aangeduid zijn.

5.3.2. Per 1000 toeschouwers moet men voorzien :

- Heren : - 2 WC
dames : - 3 WC
- 6 urinoirs - 1 lavabo
- 1 lavabo

De installaties moeten eenvoudig, stevig en makkelijk te onderhouden zijn, en mogen geen enkel makkelijk te demonteren element bevatten.

5.4. Kantines, Buffetten en loges :

- Voor de stadions waar nationale en/ of internationale voetbalwedstrijden worden gespeeld mogen de nieuwe kantines of cafetaria's geen rechtstreeks zicht bieden op het speelveld, behalve wanneer het om loges of privé-salons gaat.

- Voor de nieuwe constructies moeten de loges of privé-salons zo worden ingericht dat de toeschouwers op de tribunes er niet rechtstreeks kunnen binnenkijken.

5.5. Commandolokaal :

[K.B. van 26 november 2002, art. 15 (B.S. 20.12.2002) -

5.5.1 Voor de nationale en internationale voetbalwedstrijden moeten de stadions beschikken over een commandolokaal.

Dit lokaal beantwoordt aan de volgende vereisten :

- het lokaal beschikt over voldoende verwarmings- en ventilatiemogelijkheden;
- de nodige telefoonlijnen zijn aanwezig en kunnen onder alle omstandigheden worden benut;

- de toegang en de evacuatie zijn gegarandeerd;
 - het lokaal moet de observatie van de toeschouwers mogelijk maken. Het moet afgesloten kunnen worden en bestand zijn tegen agressie van buitenaf. De ruiten moeten onbreekbaar zijn en voldoen aan NBN S23-002 of een gelijkwaardige norm wat betreft de weerstand op druksterkte en op inslag door puntige voorwerpen al of niet afkomstig uit een explosiewapen;
 - het lokaal beschikt over de nodige apparatuur om de camera's te monitoriseren en om opnames te realiseren;
 - indien er in het stadion een branddetectie-installatie aanwezig is, dient er een herhalingsbord in het commandolokaal te worden voorzien.
- Om berichten en richtlijnen aan de toeschouwers te kunnen verspreiden, dient er in een prioritaire en rechtstreekse toegang tot de omroepinstallaties te worden voorzien en, indien deze voorhanden zijn, tot de borden voor visuele communicatie. Radiocommunicatie tussen de politiediensten, het personeel van het stadion, de organisatoren en de veiligheidsafgevaardigde moet mogelijk zijn. De inrichting en de voorziene communicatiemiddelen worden vastgesteld in de overeenkomst bedoeld in artikel 5 van de wet.

5.5.2. De oppervlakte van het commandolokaal bedraagt minimaal 3 m² per persoon die zich tijdens de voetbalwedstrijd in dit lokaal moet bevinden, zoals bepaald in de overeenkomst bedoeld in artikel 5 van de wet.]

5.6 Lokaal voor voorlopige hechtenis :

5.6.1. Indien men gebruik maakt van lokalen voor voorlopige hechtenis, moet hier ook het principe van de scheiding van rivaliserende supporters toegepast worden. Het tijdelijk gebruik van niet-specifieke lokalen wordt toegelaten.

5.7. E.H.B.O.-lokaal :

5.7.1. Voor de nationale en internationale voetbalwedstrijden moeten de stadions minstens beschikken over een E.H.B.O.-lokaal, afzonderlijk van het lokaal bestemd voor de spelers. Dit lokaal moet duidelijk aangewezen zijn. Het lokaal moet toegankelijk zijn voor gehandicapten en zich bevinden buiten de evacuatiewegen voor het publiek.

5.7.2. De oppervlakte wordt bepaald in verhouding tot de veiligheidscapaciteit van het publiek.

5.7.3. De E.H.B.O.-lokalen bestemd voor het publiek moeten minstens beantwoorden aan volgende vereisten :

- aanwezigheid van telefoonlijnen, water en elektriciteit;
- zich op het gelijkvloers bevinden;
- voldoende brede ingang om vervoer per brancard toe te laten en onderscheiden van de uitgang;
- voor een snelle evacuatie : stationeerzone in de buurt voor de ambulances;
- op voldoende wijze verlicht zijn.

5.8. Installaties voor de media :

De installaties bestemd voor gebruik door de media mogen in geen enkel geval afwijken van de veiligheidsvoorwaarden die voor de algemene installaties gelden. Ze mogen in geen geval een belemmering vormen voor de acties van de veiligheids- en de ordediensten.

5.9. Collectieve keukens :

Collectieve keukens moeten van de andere delen van het gebouw worden gescheiden d.m.v. wanden met Rf 1 h. en door zelfsluitende deuren met Rf 1/2h.

5.10. Stookplaatsen :

De stookplaatsen mogen enkel voor dit doel gebruikt worden. Ze moeten voorzien zijn van een voldoende verluchting. De schoorstenen en rookkanalen moeten geconstrueerd zijn met niet-brandbare materialen en moeten behoorlijk onderhouden zijn.

5.11. Technische uitrustingen :

De exploitant dient erop toe te zien dat de technische apparatuur steeds in goede staat verkeert. Onverminderd de voorgeschreven reglementaire controles moet het materiaal bestemd voor brandbestrijding, waarschuwing en alarm, de schoorstenen en de rookkanalen, de afzuigkanalen voor verbrandingsgassen en keukendampen, de elektrische installaties, de gas- en de verwarmingsinstallaties minstens éénmaal per jaar gecontroleerd worden. De data van deze controles en de vaststellingen die in de loop van deze controles worden gedaan, worden ingeschreven in een notitieboekje dat ter beschikking wordt gehouden van de burgemeester [en van de ambtenaren belast met de controle op de naleving van dit besluit.]

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 16 (B.S. 20.12.2002)

6. Signalisatie

6.1. Op goed gekozen strategische plaatsen, binnen en buiten het stadion, moeten op duidelijke wijze plannen, verstaanbaar ongeacht de taal van de toeschouwer, worden aangebracht, die de onmiddellijke omgeving, de parkings en de diverse onderverdelingen van het stadion weergeven.

6.2. In het stadion dienen de nodige aanduidingen en pictogrammen te worden aangebracht om de toeschouwers te leiden.

6.3. De verschillende installatiedelen en compartimenten van het stadion worden aangeduid met namen of bepaalde referenties. De bewegwijzering naar deze installatiedelen gebeurt d.m.v. deze namen of referenties.

6.4. De grootte van de pictogrammen, letters en cijfers wordt berekend overeenkomstig volgende formule :

$$H = L/200$$

waarbij H de hoogte van het teken is en L de grootste afstand vanwaar het teken moet kunnen gelezen worden

H mag in geen geval kleiner zijn dan

- 0,2 m voor geïsoleerde tekens;
- 0,1m voor woorden;
- 0,005 m voor de woorden in de tekst van het reglement waarvan sprake in punt 1.7, eerste lid;
- 0,05 m voor de woorden in de tekst waarvan sprake in punt 1.7, tweede lid.

6.5. De signalisatie moet in perfecte overeenstemming zijn met de aanduidingen gegeven op het toegangsbewijs.

7. Berichten bestemd voor het publiek

7.1. Voor de nationale en internationale voetbalwedstrijden moet er een geluidsinstallatie worden geïnstalleerd, die de berichten overal duidelijk hoorbaar kan verspreiden, zelfs wanneer het publiek bijzonder luidruchtig is, met inbegrip van de onmiddellijke omgeving van de in- en uitgangen en met de mogelijkheid per zone om te roepen.

8. Elektrische installaties

8.1. Onverminderd de voorschriften van het Algemeen Reglement voor Elektrische Installaties, moeten de elektrische uitrustingen en installaties voldoen aan de geldende voorschriften, normen en regels. De gelijkvormigheid dient het voorwerp uit te maken van een keuringsattest afgeleverd door een erkend organisme. De data en de controles van deze attesten worden ingeschreven in een notitieboekje dat ter beschikking wordt gehouden van de plaatselijke brandweerdiensten [en van de ambtenaren belast met de controle op de naleving van dit besluit.]

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 17 (B.S. 20.12.2002)

8.2. Een kunstmatige verlichting moet aangebracht worden in de gedeelten toegankelijk voor het publiek waar de natuurlijke verlichting onvoldoende is voor normale doorgang en voor evacuatie. Indien avondmanifestaties plaatshebben, dient er voldoende verlichting in en rond het stadion, in de

tribunes, alsook in de trappen, doorgangen en evacuatiewegen aanwezig te zijn. De verlichting moet voldoende zijn om de identificatie van de aanwezigen, op eender welke plaats, mogelijk te maken.

8.3. Een veiligheidsverlichting moet aangebracht worden in alle gedeelten voorzien van een kunstmatige verlichting. Zodra de normale elektrische voeding van de kunstmatige verlichting en van de elektrische veiligheidsuitrustingen uitvalt, moet een hulpbron, met een autonomie van minstens één uur, automatisch en onmiddellijk in werking gesteld worden.

8.4. De elektrische netten voor de waarschuwing en het alarm moeten verschillend zijn.

9. Gasinstallaties

9.1. De opslag in vaste, niet gekoelde houders, van vloeibaar gemaakte propaan- of butaangassen of hun mengsels, de installaties voor verbrandingsgassen moeten voldoen aan de geldende voorschriften. Hun gelijkvormigheid dient het voorwerp uit te maken van een keuringsattest afgeleverd door een erkend organisme. De controledata en de attesten worden ingeschreven in een notitieboekje dat ter beschikking van de plaatselijke brandweerdiensten [en van de ambtenaren belast met de controle op de naleving van dit besluit wordt gehouden.] Speciale aandacht zal besteed worden aan de aanvoer van verse lucht en de afvoer van verbrandingsgassen.

Aldus gewijzigd bij K.B. van 26 november 2002, art. 18 (B.S. 20.12.2002)

9.2. De aanwezigheid of het gebruik van verplaatsbare recipiënten van gas en petroleum is verboden onder en nabij de tribunes. De verplaatsbare recipiënten van gas moeten opgeslagen worden in plaatsen die speciaal daartoe bestemd zijn.

9.3. De totale inhoud van de recipiënten van gas wordt beperkt tot 100 l per verkooppunt. De leidingen moeten uit metaal zijn en alle apparatuur dient zich steeds in goede staat te bevinden. De dichtheid van de installatie wordt jaarlijks nagekeken.

10. Algemeen onderhoud van het stadion

10.1. Het algemeen onderhoud van het stadion omvat minstens :

1° het verwijderen, voor en na de wedstrijd, van alle soorten afval, van bruikbare projectielen en van alle gevaarlijke voorwerpen binnen het bereik van de toeschouwers.

2° een grondige schoonmaak van de tribunes en van de staanplaatsen en de vervanging van alle beschadigde voorwerpen en materieel. De voor de vervanging gebruikte materialen zijn van klasse A2 (NBN S -21-203).

3° een regelmatige herschildering van de metalen geraamten en structuren en het ijzerwerk.

4° de gaten, voegen en openingen in de treden of onder de zitplaatsen moeten gedicht worden.

11. Brandpreventie

11.1. De exploitant van een stadion neemt de nodige maatregelen om brand te voorkomen en elk begin van brand doeltreffend te bestrijden. In geval van brand zal hij waarschuwen en eventueel alarm slaan, verzekert hij de veiligheid van de personen en indien nodig hun evacuatie.

11.2. - Onder waarschuwing moet verstaan worden : de inlichting gegeven aan bepaalde personen (verantwoordelijke van de club, de veiligheidsafgevaardigde, politie- en hulpdiensten) van het bestaan van een begin van brand of van een gevaar.

- Onder alarm moet verstaan worden de verwittiging gegeven aan het geheel van de personen, die op een bepaalde plaats verblijven, om deze plaats te ontruimen.

11.3. De waarschuwings- en alarmposten moeten voldoende in aantal zijn, gemakkelijk bereikbaar, in goede staat van werking en onderhoud verkeren, oordeelkundig verdeeld en doeltreffend aangeduid.

11.4. De waarschuwings- en alarmsignalen mogen geen verwarring kunnen stichten met elkaar of met andere signalen. De alarmsignalen moeten door de belanghebbenden kunnen waargenomen worden. De elektrische netten voor de waarschuwing en het alarm moeten verschillend zijn.

11.5. De bevoegde brandweerdienst moet worden gewaarschuwd telkens er een begin van brand is. Indien deze waarschuwing gebeurt door een gezichts- of geluidsignaal, wordt ze per telefoon bevestigd.

11.6. Het aantal, de aard en de plaats van de blusmiddelen worden bepaald in overleg met de territoriaal bevoegde brandweerdienst, rekening houdend met de grootte en het brandgevaar van de gebouwen en installaties.

Bijlage 2 bij het koninklijk besluit houdende de normen aangaande de bescherming van de toeschouwers : beproevingsmethode om te bepalen of een tribunestoeltje al dan niet als brandgevaarlijk moet worden beschouwd.

1. De beproevingsmethode is van toepassing op zogenaamde vaste kuipstoeltjes zoals gebruikt in toeschouwersaccommodaties in stadions.

De methode is aangepast aan de te verwachten situaties op voetbaltribunes. Ze bestaat uit een drietal proeven waarbij de volgende uitgangspunten gelden :

a. een stoeltje mag niet in brand geraken door een achteloos weggegooid brandende lucifer of nog smeulende sigaret of andere rokerswaar.

b. een stoeltje mag bij een opzettelijke poging tot in brand steken met kleine warmtebronnen (lucifers, aanstekers, edm.) niet in brand te steken zijn.

c. als een of meer stoeltjes om wat voor reden dan toch in brand zijn geraakt, mogen de naast gelegen stoeltjes niet mee gaan branden.

De stoeltjes moeten op een zelfde manier op een ondersteuningsconstructie worden bevestigd als in de praktijk. Bij plaatsing van meerdere stoeltjes op een rij en in meerdere rijen achter elkaar dienen de in de praktijk te hanteren onderlinge afstanden te worden aangehouden.

Als ontstekingsbronnen kunnen gebruikt worden:

- een smeulende sigaret
- een butaanbrander
- houtkrib

Een stoel wordt als niet brandgevaarlijk gekwalificeerd wanneer :

a. geen smeulen of branden buiten het contactvlak met de sigaret wordt geconstateerd en

b. de stoel niet verder smeult of brandt na het verwijderen van de butaanbrander en

c. de naast gelegen stoelen niet gaan smeulen of branden binnen een uur na het ontsteken van de houtkribben

In alle andere gevallen moet een stoel als brandgevaarlijk worden gekwalificeerd.

Gezien om te worden gevoegd bij Ons besluit van 2 juni 1999.